

פרפראות פאר

אהבת הת"ח לתורה מסלק אהבת הת"ח להשי"ת

דברי המהר"ל עמוד ט'

מפתח ענינים נשא שבועות תשע"ו

עמוד ז

הכתובים כקול מים רבים ומקולות מים רבים נראים כסותרים

עמוד ח

מה היתה החכמה שראה בועז ברות

רמז לתפקיד הידים בלימוד התורה בכתוב כתבים באצבע אלוקים

עמוד ט

אהבת הת"ח לתורה מסלק אהבת הת"ח להשי"ת דברי המהר"ל

עמוד י

על מה כרת הקב"ה ברית עם ישראל

כריתת הברית לתורה שבע"פ שלא יבטח האדם בעורות הבהמות המתות

עמוד יא

מלאכיו גבורי כח אלו בני ישראל במתן תורה לא נכתב טי"ת בדברות הראשונות טעם מדהים נמצא בכתבי הרמב"ן

עמוד יב

יום אחד הוסיף משה מדעתו להודיע כחן של חכמים כבר במתן תורה

עמוד ב

הויכוח בין אברהם אבינו ע"ה לבין הקב"ה בספר פרשת דרכים

היכן נמצא המדרש המובא בפרשת דרכים

עמוד ג

ביאור נפלא בביאור הגר"א על משלי למה ישא ה' פניו אליך הוא בשביל ברכת המזון

עמוד ד

עניני מתן תורה

ליקוט ענפי אילן לביהכ"נ בשבועות להינצל ממלאך המוות

מה היה כסף הקידושין שקידש הקב"ה את ישראל

איך משווה דהע"ה את התורה לדבר שיש לו ערך כספי

עמוד ה

ביאורים שונים מהי המתנה שנתן הקב"ה למשה רבינו

עמוד ו

הכתוב אדם כי ימות באהל מרמז למשה רבינו

טעם לאכילת מאכלי חלב בשבועות

טעם נאה למה ביקש רב יוסף ביום עצרת שיעשו לו עגלה משולשת

הויכוח בין אברהם אבינו ע"ה לבין הקב"ה בספר פרשת דרכים

כתיב (במדבר ו' כ"ג) "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל",

איתא במדרש, (בספר פרשת דרכים מובא מדרש בזה"ל, אך במדרש שלפנינו ליתא, ראה להלן) **וז"ל הפרשת דרכים**, איתא במדרש, מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים,

מאברהם, דכתיב (בראשית ט"ו ה') "כה יהיה זרעך" וכתוב "כה תברכו",

רבנן אמרי, **ממתן תורה**, שנאמר (שמות י"ט ג') "כה תאמר אל בני ישראל" וכתוב "כה תברכו", עכ"ל המדרש.

כתב בספר פרשת דרכים (הדרוש השני), והנה המאמר הזה אומר דרשוני וחיו, דבשביל דרשה **דכה**, **כה**, אמרו דרשה זו.

ועוד למ"ד ממתן תורה, הא כתיב באברהם אבינו "כה יהיה זרעך".

ועוד דהרי כמה כה איכא בקראי, כה אמר ה' כחצות הלילה, כה תאמר אליהם, וכאלה רבות, וא"כ מה נשתנו אלו מאלו,

ונראה, כתב בפרשת דרכים, דפליגי באותו מחלוקת שכתבנו לעיל בדרוש הראשון, **אם ישראל קודם מתן תורה, יצאו מכלל בני נח לגמרי, או לא**,

איתא בגמרא (ברכות כ" ע"ב) דרש ר' עזריא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים, והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך. אמר להם ולא אשא פנים לישראל שכתבתי להם ואכלת ושבעת והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

למדנו מכאן, דבברכת כהנים הראנו ה' אהבתו אותנו שהבדילנו מן העמים, דלבני נח אינו נושא פנים ולישראל נושא פנים, ועל זה שאלו מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, **כלומר, מאיזה זמן זכו לגדולה זו שנבדלו מהעמים** ואמרו מאברהם, שא"ל ה' כה יהיה זרעך,

וכבר נתבאר, שויכוחו של אברהם עם השי"ת הוא, שאברהם היה סבור שלא יצא מכלל בני נח, ולפיכך נתיירא לפי שראה במזלו שלא היה לו בן משום דלבני נח אין הקב"ה משנה את המזל, (והמזל מחייב)

והשיב לו הקב"ה צא מאיצטגנינות שלך, לפי שיצאת מכלל בני נח ויש לך דין ישראל ואין מזל לישראל. (פירוש, שהמזל אינו מחייב) נמצא שמאותה שעה שא"ל הקב"ה כה יהיה זרעך, הראנו לדעת שיצא מכלל בני נח לגמרי, וא"כ מאותה שעה זכו לברכת כהנים דהיינו שהבדילנו משאר העמים.

ורבנן ס"ל, כמ"ד שלא יצאו מכלל בני נח לגמרי עד מתן תורה, ומש"ה אמר דלא זכו לברכת כהנים כי אם במתן תורה שאז הובדלו מהעמים לגמרי, **עכ"ד הפרשת דרכים**.

* * * * *

היכן נמצא המדרש המובא בפרשת דרכים

בספר פרשת דרכים, מובא לשון המדרש כמובא לעיל, שמביא דעת רבנן שזכו לברכת כהנים ממתן תורה, והסימון במ"מ של הספר הוא למדרש רבה בראשית מ"ג ח', אך בב"ר מ"ג ח' לשון המדרש הוא כדלקמן,

מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, רבי יהודה ור' נחמיה ורבנן, ר"י אמר מאברהם כה יהיה זרעך, כה תברכו את בני ישראל, ר' נחמיה אמר מיצחק שנאמר (בראשית כב) ואני והנער נלכה עד כה, לפיכך אמר המקום כה תברכו את בני ישראל, ורבנן אמרי מיעקב שנאמר (שמות יט) כה תאמר לבית יעקב וכנגדו כה תברכו את בני ישראל,

ובמפרשים שם אמרו כי בזכות שלשת אבות זכו לברכת כהנים, **א"כ יש לדעת** לאיזה מדרש מכוון בעל פרשת דרכים שאמר כי דעת רבנן הוא שזכו ממש רבינו, יש לציין כי בחיפושינו אחר מדרש המובא כלשון המדרש המובא בפרשת דרכים, לא מצאנו כזאת, לפיכך אודה ה' אם יימצא המדרש הנ"ל או הסבר בדברי הפרשת דרכים.

* * * * *

כביצה או עד כזית, שאמר עד כזית ועד כביצה, שזהו פלוגתא לקמן שם דף מ"ה, ודעת שפתו ברור מללו,

ג. למה השיב להם הקב"ה, זאת החומרא דייקא, הלא כמה וכמה חומרות יש עוד שהחמירו ישראל ע"ע, כמו טפת דם כחרדל שהחמירו ע"ע בנות ישראל ודומיהן,

יש להקשות עוד קושיא במאמרם ז"ל

ועוד יש לי להקשות, בהבטחה של, "ואכלתם לחמכם לשבע", (ויקרא כ"ו ה') כתב רש"י מת"כ, ואכלתם לחמכם לשבע, אוכל קמעא והוא מתברך במעיו, א"כ באכילת כזית או כביצה, הם מגיעים לידי שביעה, וא"כ הם חיבים מדאורייתא, ומאי והם מדקדקין על עצמן,

הסבר הגאון על ג' התמיהות הנ"ל

כתב הגאון ז"ל, ונראה דה"פ, אי' בזוהר, שכל ביצה הוא ג' גרוגרות. ובג' ביצים יש ט' גרוגרות, ובג' ביצים יש עשרה זיתים,

ופסקו, הרי"ף (עירובין פ"ח דף כ"ז) והרמב"ם (פ"א מהלכות עירובין ה"ט), **דשיעור ב' סעודות**, הם י"ח גרוגרות, והם ששה ביצים,

ולפ"ז א"ש, כי שיעור סעודה, הוא ג' ביצים, כנ"ל, והם עשרה זיתים,

וכשיש לאדם רק זה השיעור לבד, חייבה התורה כשיאכל בעצמו כשיעור הסעודה, שהם עשרה זיתים, שיברך לה' על מזונו, כמ"ש ואכלת ושבעת וברכת, לשון יחיד,

אבל ישראל עם קדושים, וחפשו בחיפוש נרות איך לגדלו ולרוממו יותר, ולכן כשיש לו שיעור הנ"ל, שהוא י' זיתים, יהדר אחר עשרה כדי שיגיע לכ"א כזית, ויברכו בשם, ואם לא ימצא עשרה, על כל זה לא יאכל בעצמו, אלא מהדר אחר שלשה, ויתן לכ"א כביצה, ויברכו בזימון,

זה שאמר, וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (דברים ח' י') "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך", והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, פירוש, והם מדקדקין על עצמן עד כזית תחילה, ואח"כ עד כביצה, ובאמת שיעור

ביאור נפלא בביאור הגר"א על משלי למה ישא ה' פניו אליך הוא בשביל ברכת המזון

כתיב (משלי כ"ב ט') "טוב עין הוא יברך כי נתן מלחמו לדל",

איתא בגמרא (סוטה ל"ח ב'), אמר רבי יהושע בן לוי, אין נותנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין, שנאמר (משלי כ"ב ט'), "טוב עין הוא יברך, כי נתן מלחמו לדל", אל תיקרי "יבורך" אלא "יברך", ע"כ,

קושיית הגאון למה הוסיפו חז"ל לדרשתם את המשך הפסוק הנראה שאינו צריך

כתב הגאון מוילנא, (ביאור הגר"א על משלי פרק כ"ב פסוק ט') (מובא בספר קול אליהו פרשת עקב, ובעץ יוסף שבעין יעקב, ברכות כ" ע"ב), וז"ל, "טוב עין" זה בעה"ב, "הוא יבורך" א"ת יבורך אלא יברך בהמ"ז, ולכאורה סוף הפסוק "כי נתן מלחמו לדל" לא שייך לפי פירושם, ואינו נצרך להדרשה, ולמה הוסיפו חז"ל לדרשתם שבעה"ב יברך, את המשך הפסוק "כי נתן מלחמו לדל",

ביאור הענין הפלא ופלא בביאור הגר"א על משלי

איתא בגמרא (ברכות כ" ע"ב) דרש רב עזירא, זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, כתוב בתורתך, (דברים י" י"ז) "אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד", והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב, (במדבר ו' כ"ו), "ישא ה' פניו אליך",

אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (דברים ח' י') "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך", והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה,

ג' תמיהות שתמהה הגר"א בגמרא הנ"ל

א. למה כשאמרו חכמינו ז"ל עד כזית ועד כביצה, אמרו כזית בראשונה, הא כזית פחות מכביצה, וכיון שמדקדקין עד כזית, כ"ש שעד כביצה ידקדקו, והיל"ל והם מדקדקין עד כביצה ועד כזית,

ב. הלא המאמר, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, זהו מאמר השם, ומי איכא ספיקא קמי שמיא אם מדקדקין עד

אמות בערב שבת, אמר לו, כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח,

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כולי יומא, ההוא יומא דבעי למינח נפשיה, קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה, דלא הוה פסק פומיה מגירסא,

אמר (מלה"מ) מאי אעביד ליה, הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה, אתא מלאך המות סליק **ובחיש באילני**, (מנענע המלאך באילנות להשמיע קול תימה, רש"י), נפק למיחזי, הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה,

מבואר, דע"י נענוע ענפי האילן פסק פומיה מגירסא, לפי"ז אפשר לומר, דלפיכך מלקטים ענפי האילן ומביאים אותם לביהמ"ד, לרמוז שלא יוכל מלאך המות לנענע הענפים ולגרום להפסיק פומא מגירסא. כמו שעשה אצל דוד המלך.

* * * * *

מה היה כסף הקידושין שקידש הקב"ה את ישראל

בספר פנים יפות (פרשת תרומה, ובהרחבת יתר מבואר הדבר בשקלא וטריא שכתב בעל פנים יפות, בהקדמה לספרו המקנה על קידושין), שנחלקו הראשונים מה היה כסף הקידושין שקידש הקב"ה את ישראל, אם היה זה על ידי **ביזת מצרים וביזת הים**, או היה על ידי **לוחות הברית**, עיי"ש,

* * * * *

איך משווה דהע"ה את התורה לדבר שיש לו ערך כספי

כתיב (תהלים קי"ט ע"ב), "טוב לי תורת פיך, מאלפי זהב וכסף",

איך ניתן להשוות את התורה לערך כספי

כתיב (משלי ג' ט"ו) "יקרה היא מפנינים, וכל חפציק, לא ישוו בה", כלומר, שאין להשוות כל חפציק לתורה,

כזית וכביצה נשנית לגבי זימון כדתנן עד כמה מזמנין עד כזית כו', עכ"ד,

ובכך מבואר ג' התמיהות הנ"ל

א. למה כזית נכתב לפני כביצה, משום שבתחילה מהדרים על עשרה לומר אלוקינו, ואח"כ על שלשה,

ב. אין כאן בירור, בדין מתי יש לברך, ואין כאן ספיקא כלפי שמיא,

ג. דמעלת הדקדוק בברכהמ"ז, איך לגדל ולרומם להשי"ת יותר, לפיכך השיב בזאת החומרא דייקא,

ביאור הגאון בדבריהם ז"ל שהוסיפו כי נתן מלחמו לדל

מה שהקשה, שלכאורה סוף הפסוק "כי נתן מלחמו לדל" לא שייך לפי פירושם, ולמה הוסיפו חז"ל לדרשתם שדרשו שבעה"ב יברך, את המשך הפסוק "כי נתן מלחמו לדל",

אתי שפיר, דמה שנתן מלחמו לעשרה או לשלושה שיברכו בעשרה או בזימון וגרם עיי"כ לנשיאת פנים, לפיכך ראוי הוא שיברך, וזהו שסיים "כי נתן מלחמו לדל".

* * * * *

עניני מתן תורה

ליקוט ענפי אילן לביהכ"נ בשבועות להינצל ממלאך המות

איתא בגמרא (שבת ל' ע"א), מאי דכתיב (תהלים ל"ט ה') "הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני",

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם "הודיעני ה' קצי", אמר לו, גזרה היא מלפני שאין מודיעין קיצו של בשר ודם,

"ומדת ימי מה היא", גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם, "ואדעה מה חדל אני", אמר לו בשבת תמות, אמות באחד בשבת, אמר לו, כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא,

ולהכי קאמר רבי יוחנן, שהיה לומד ומשכחה שתקפה עליו משנתו, אלא שמתנת אלקים היה לו, שתקוים בידו ולא תשתכח, ע"כ,

ביאור ב' המתנה היתה שתהא נקראת על שמו

איתא בגמרא (עבודה זרה י"ט ע"א) אמר רבא, בתחילה נקראת על שמו של הקדוש ברוך הוא, ולבסוף נקראת על שמו, שנאמר (תהלים א') "בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה", ואמר רבא, לעולם ילמד אדם תורה ואחר כך יהגה, שנאמר "בתורת ה' והדר ובתורתו יהגה", ופירש"י נקראת על שמו, של אותו תלמיד שטרח בה,

כתב המהרש"א (עבודה זרה י"ט ע"א ד"ה בתחלה נקראת ע"ש הקב"ה), וז"ל, מפורש בפ"ק דקידושין (לי"ב ע"ב) דת"ח תורתו דיליה היא, דכתיב "ובתורתו יהגה" וגו' כפרש"י שם, דבתחלת הלמוד נקראת תורת ה', ומשלמדה וגרסה נקראת, תורתו,

והוא, כתב עוד המהרש"א, ע"פ מ"ש במסכת נדרים (לח ע"א) בתחלה היה משה למד תורה ומשכחה עד שנתנה לו במתנה, שנאמר "ויתן אל משה ככלותו" וגו', דפירוש, דבתחלת למודו היה לומד ומשכחה, עד שלמדה מרבו כל כך, עד שנעשית קנין בנפשו, והיינו במתנה דקאמר, דמקריא תורתו של ת"ח, והוא הענין שהוסיף רבא לומר, לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יהגה, שילמוד התורה מרבו, ועד שתהא שגורה לו בפיו אינה תורתו, עד שאחר כך יהגה בה לעיין בה הוא עצמו, שהיא נעשית תורתו במתנה, עכ"ל המהרש"א,

ראוי לתת מובן במה שביאר המהרש"א ביאורים שונים למתנה שקיבל משה רבינו

מבואר, במהרש"א בנדרים, כי המתנה היתה, שלא תשתכח ממנו התורה,

מבואר, במהרש"א בע"ז, כי המתנה היתה שתיקרא התורה שלמד על שמו,

א"כ יש לתת מובן, האם דברי המהרש"א סותרים אלו את אלו, או משלימים אלו את אלו, ואשרי מי שישכיל לבאר דברי המהרש"א.

כתיב, (איוב כ"ח ט"ז), "לא תסולה בכתם אופיר בשוהם יקר וספיר, לא יערכנה זהב וזכוכית, ותמורתה כלי פז",

ואיך השווה דהע"ה את ערך התורה לערך כסף ושוה כסף, שאמר "טוב לי תורת פיך, מאלפי זהב וכסף",

ביאור הדבר שאמרו ישראל לדידי שוה לי

מן הדין אפשר לקדש בכסף ובשוה כסף, ולדעת האומרים שקידשם על ידי נתינת התורה, והיא כסף הקידושין. יש לברר אם יש בתורה שוה כסף, הרי מצינו, שחזר הקב"ה על כל אומות העולם לתת להם את התורה, ולא היתה אומה שרצתה לקבל, שאין לתורה אצלם שום ערך,

רק בניי אמרו מיד נעשה ונשמע, וקיבלוה, ואם כן הוי כאשה שאמרה לדידי שוה לי, שבכך הדין הוא שנקנית, כמבואר בקידושין (ח'), ולפי שקיבלו עליהם ישראל ואמרו לדידי שוה לי, זכו בתורה שהיא כסף הקידושין.

מבואר לפי זה, למ"ד שהתורה היא כסף הקידושין של עם ישראל, ומן הדין אפשר לקדש רק בכסף ובשוה כסף, לפיכך השווה דהע"ה את התורה לערך כספי, ואמר, טוב לי תורת פיך, מאלפי זהב וכסף, שיוכל הקב"ה לקדש את עמו ישראל ע"י התורה.

* * * * *

ביאורים שונים מהי המתנה שנתן הקב"ה למשה רבינו

ביאור א' המתנה היתה שתקוים בידו ולא תשתכח

איתא בגמרא (נדרים ל"ח ע"א) אמר רבי יוחנן, בתחלה היה משה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנאמי (שמות ל"א י"ח) "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו", (כתב רש"י שמות ל"א י"ח) שנמסרה לו תורה במתנה, ככלה לחתן, שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה.

כתב המהרש"א (נדרים ל"ח ע"א בד"ה בתחלה היה משה), וז"ל, לפי שא"א לדעת אנושי לקבל כל מצות התורה תוך זמן מועט כזה ארבעים יום, כפירש"י בחומש,

טעם לאכילת מאכלי חלב בשבועות

אפשר לתת טעם למה שנהגו לאכול מאכלי חלב בשבועות, דבזמן שקיבלו בני"י את התורה, וכתב האוה"ח הק' בלשון הזהב שבו (שמות י"ט ב') ביום הזה באו וגו', עת הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק, בוודאי קיבלו על עצמם, ליגריס באורייתא תדירא, ללא הפסק כלל וגם מבלי לישון,

איתא בגמרא (סוכה נ"ג ע"א) שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר,

לפי"ז אפשר לומר, שכאשר ראה משה רבינו, את חשקם לתורה והבין, שקיבלו עליהם שלא לישון כלל, היו חייבין לישון לאלתר, ולפיכך הורה להם משה רבינו, לאכול מאכלי חלב, כדכתיב בספר שופטים (פרק ד') ותפתח את נאוד החלב ותשקהו, וברש"י, נאד החלב - שהחלב מכביד את הגוף להיות נרדם, ולכן אכלו מאכלי חלב, כדי שישנו לאלתר.

* * * * *

טעם נאה למה ביקש רב יוסף ביום עצרת שיעשו לו עגלה משולשת

איתא בגמרא (פסחים ס"ח ע"ב), רב יוסף ביומא דעצרתא אמר, עבדי לי עגלא תלתא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא, ע"כ,

יש לבאר, למה ביקש דוקא עגלא תלתא

איתא בגמרא (שבת י" ע"ב), לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף, יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, ע"כ,

קושית תוס' הרי הירידה למצרים היתה בגזירת ברית בין הבתרים

הקשו התוס', (שבת י" ע"ב), ואע"ג דבלאו הכי נגזר בברית בין הבתרים, דכתיב (בראשית ט"ו), "ועבדום וענו אותם", ומתרץ, עי"ש,

ביאור משמעות ויתן אל משה "ככלותו", לפי שתי הפירושים שנתפרשו במתנה שקיבל

לדברי המהרש"א בנדריים, שהמתנה היתה, **שלא תשתכח**, יש לפרש, ויתן אל משה **ככלתו**, מלשון **כלי**, שהתורה נתנה לו במתנה **ככלי**, שתהא התורה אצלו **כמונח בקופסא**,

ע"ד הא דאיתא בגמרא (תענית ח' ע"א) ריש לקיש הוה מסדר מתניתיה ארבעין זמנין, כנגד ארבעים יום שניתנה תורה, והפירוש **ככלתו**, מלשון **כלי**,

ולדברי המהרש"א בע"ז, **שגרסה עד שתהא שגורה לו בפיו**, שלמדה מרבו כל כך, עד שנעשית קנין בנפשו, לפי"ז יש לפרש, ויתן אל משה **ככלתו** שלמד עד כלות נפשו, שהיה ממית עצמו עליה, וזהו ויתן אל משה, ככלתו.

הכתוב אדם כי ימות באהל מרמז למשה רבינו

איתא בגמרא, (שבת פ"ט ע"א), "עלית למרום שביט שבי, לקחת מתנות באדם", בשכר שקראוך **אדם** לקחת מתנות,

כתיב (שמות ל"ג ז') "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה", ובתרגום אונקלוס, וקרי ליה **משכן בית אולפנא**, מבואר, כי תורתו של משה היתה **באהל**,

איתא בגמרא ריש לקיש אמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר "זאת התורה **אדם כי ימות באהל**",

אפשר לרמז, כונת הכתוב, אדם, כי ימות, באהל, הוא משה רבינו,

אדם, שקיבל התורה בשכר שקראוהו אדם,

כי ימות, שהיה ממית עצמו כדלעיל, עד שנעשית קנין בנפשו,

באהל, זה משה רבינו שלמד תורתו באהל, וזהו אדם, כי ימות, באהל.

* * * * *

הירידה למצרים היתה בגזירת ברית בין הבתרים

הירידה למצרים היתה בגזירת ברית בין הבתרים, ושינוי ששינה יעקב את יוסף, היה גורם בתוך השתלשלות הירידה למצרים, כאמרם נתגלגל הדבר,

ביאור הכתוב בחבלי אדם בעבותות האהבה

איתא בגמרא (שבת פ"ט ב') ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו דכתיב (הושע י"א ד') "בחבלי אדם אמשכס בעבותות אהבה", **מבואר**, כי יעקב אבינו ירד למצרים, לא בשלשלאות של ברזל, אלא בעבותות אהבה,

יש לרמז בעבותות האהבה הוא בגד שנעשה בגלל האהבה

כתיב (בראשית ל"ז ג') וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים,

אפשר לומר ברמז, כי עבות הוא בלשון הכתוב, **בגד**, ע"ד (דברים כד) השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו,

א"כ יאע"ה ירד למצרים ע"י בגד של אהבה, שאהב את יוסף, וזה היה בהשתלשלות שיאע"ה ירד למצרים, וזה שאמרו לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף, יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים,

רב יוסף השווה עצמו ליוסף הצדיק

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), קרי רב יוסף אנפשיה "ורב תבואות בכח שור", וכתבו התוספות שם, (ד"ה קרי רב יוסף אנפשיה), משום דיוסף איקרי בכור שור, כדכתיב (דברים ל"ג) בכור שורו הדר לו, עכ"ל התוס', **מבואר** שרב יוסף השווה עצמו ליוסף הצדיק,

בברית בין הבתרים נאמר קחה לי עגלה משולשת

כתיב (בראשית ט"ו ט') "ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגזל",

ביאור כמין חומר מה שאמר כמה יוסף איכא בשוקא

לפי זה אפשר לפרש כמין חומר את מה שביקש רב יוסף עגלה משולשת, לפי שרב יוסף, השווה עצמו ליוסף הצדיק כדברי התוס',

וכך אמר רב יוסף, עבדי לי עגלא תלתא, דבברית בין הבתרים נאמר (בראשית ט"ו) קחה לי עגלא משולשת, שהיא עגלא תילתא,

ואי לאו האי יומא, של ברית בין הבתרים, **דקא גרים**, שגרם את הירידה למצרים, לא היה צריך ההשתלשלות לגלגל הירידה למצרים ע"י שינוי ששינה יעקב את יוסף, ואז, כמה יוסף איכא בשוקא, הייתי יכול להיות כמו כולם, ולא היה צריך לשנות בי את כתונת הפסים כדי שיתגלגל דבר הירידה למצרים, והייתי כמו כל יוסף אחר שבשוק. וזהו, **אי לאו האי יומא דקא גרים**, כמה יוסף איכא בשוקא.

* * * * *

הכתובים כקול מים רבים ומקולות מים רבים נראים כסותרים

כתיב (יחזקאל מ"ג ב') הפטרה לשבועות, "והנה כבוד אלקי ישראל בא מדרך הקדים וקולו **קול מים רבים** והארץ האירה מכבודו",

כתיב (תהילים צ"ג ד'), "מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ידוד", משמע כי כבודו הוא יותר מקול מים רבים, ולא כקול מים רבים,

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ה פסקה א), מתחלת ברייתו של עולם לא היה קלוסו של הקב"ה עולה, אלא מן המים, הדא הוא דכתיב (תהילים צג) "מקולות מים רבים אדירים משברי ים", ומה היו אומרין אדיר במרום ה', ע"כ,

לפי זה **מבואר**, כי אין הפירוש "מקולות מים רבים", יותר מקול מים רבים, אלא הפירוש, שקילוסו עלה מתוך קולות מים רבים,

* * * * *

רמז לתפקיד הידים בלימוד התורה בכתוב כתבים באצבע אלוקים

כתיב (שמות ל"א י"ח), "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים",

בירור בתפקיד הידים בלימוד התורה, ובדברי המהרש"א שהידיים לא שייכים בלימוד התורה

איתא בגמרא (ברכות י"ז ע"א), כי הוּו מפטרי רבנן מבי רבי אמר, ואמרי לה מבי רבי חנינא, אמרי ליה הכי, עולמך תראה בחיך, ואחריתך לחיי העולם הבא, ותקוּתך לדור דורים, לבך יהגה תבונה, פיך ידבר חכמות, ולשונך ירחיש רננות, עפעפיך יישירו נגדך, עיניך יאירו במאור תורה, ופניך יזהירו כזוהר הרקיע, שפתותיך יביעו דעת, וכליותיך תעלוזנה מישרים, ופעמיך ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין, ע"כ,

כתב המהרש"א (בד"ה לבך יהגה), נקטו כל הכלים והאברים השייכים ללימוד תורה, הלב והכליות בעיון ובמחשבה, הפה והלשון והשפתים כלי הדיבור, והעין לראות, והאוזן לשמוע, והרגלים לרוץ שם למקום תורה, הם כלי מעשה המגיעים לתורה, **אבל ידיים לא נקטו**, שהם כלי המעשה ממש, **ולא שייכים כלל בלימוד התורה**, אלא לעשות מצותיה.

הקושיות לדברי המהרש"א גם מדברי עצמו

איתא בגמרא (כתובות ק"ד ע"א) בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר, רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה, ע"כ,

מבואר, שיגיעתו בתורה היה באצבעותיו, ואיך אמר כי הידים לא שייכים כלל בלימוד התורה,

איתא בגמרא (בבא בתרא י" ע"ב) ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו,

כתב המהרש"א (בד"ה שהיו אומרים), יש לפרש, כי עיקר הלימוד ושנעשה בו רושם, הוא הלימוד הבא מכתובת יד, וקשה לדברי עצמו, שאמר, ידיים לא נקטו, **דלא שייכים כלל בלימוד התורה**,

מה היתה החכמה שראה בועז ברות

איתא בגמרא (שבת ק"יג ע"ב), "ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת", וכי דרכו של בועז לשאול בנערה,

אמר רבי אלעזר, דבר חכמה ראה בה, שני שבלין לקטה שלשה שבלין אינה לקטה, **כתב רש"י**, דהכי היא מתנניתין (פאה פרק ששי משנה ה) שני שבלים לקט, שלשה אינו לקט,

במתניתא תנא, דבר צניעות ראה בה,

כתיב (רות פרק ב' ה') "ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת",

כתב רש"י למי הנערה הזאת - וכי דרכו של בועז לשאול בנשים אלא **דברי צניעות וחכמה** ראה בה,

כתב המהרש"א (שבת ק"יג ע"ב ד"ה דבר חכמה), הרי כך הוא הדין לבית הלל, **שניים לקט, שלושה אינם לקט**, ומאי דבר חכמה ראה בה, **ונראה לפרש**, מכיוון ורות היתה גם גיורת גם ענייה וגם אלמנה, היתה ראויה ליטול גם שלושה שיבלים, ודבר חכמה היה בה, (חכמה פסיכולוגית) **שלא תהיה נחשבת לג' המדוכים האלה**, וע"כ לא נטלה רק שנים לקט, כשאר סתם בני אדם, **עכ"ל המהרש"א**,

יש לבאר שחכמתה היתה בכך שהוציאה עצמה מכלל עני ואינה ראויה ליטול שלושה

וכך אמרתי לתרץ את קושית המהרש"א, שהקשה, מה חכמה היתה בכך ששנים לקטה שלושה לא, שהרי כך הוא הדין,

יש לומר, עפ"י דברי רש"י שהיה כורך **צניעות וחכמה** בבת אחת, כי **הצניעות** שהיתה בה, היא **החכמה** שהיתה בה, **פירוש**, מכיון והיתה צנועה ומסתפקת בחלקה, חל עליה מה שאמרו, **איזהו עשיר השמח בחלקו**, א"כ אין בה דין עניות, ונשאר לה הזכות ללקוט רק בגלל גיורת, ואלמנה, ולכן שתיים לקטה שלש לא לקטה,

וזו היתה חכמה יתירה, שהוציאה את עצמה מכלל עני.

ביאור הדבר שחילוק יש בין לימוד התורה לבין שמירה וזיכרון התורה

וצריך לחלק ולומר, דבלימוד וגירסת התורה, אין הידים שייכים כלל, כמו שאומר המהרש"א בברכות, שלא שייכים כלל בלימוד התורה,

אך, בשמירה בזכרון ובידיעת התורה, הידים הם עיקר לכל אלו, והדבר מבואר בכמה מקומות,

אלו הם מקצת מקומות שמצינו כי תפקיד יד ואצבע הוא בשמירת וידיעת התורה

איתא בגמרא (כתובות דף ע"ז), אמר רבי חנינא בר פפא, שבקי תלתין יום עד דנהדר תלמודאי, דאמרי, אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, מבואר, דתלמודו בידו מדבר על חזרת הלימוד, כפי שאמר דנהדר תלמודאי,

איתא בגמרא (קידושין ל' ע"א), תנו רבנן, ושנתם, שיהו דברי תורה מחודדים בפ"ך, שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר, אמור לחכמה אחותי את וגו' ואומר קשרם על אצבעותיך

כתב המהרש"א (שם ד"ה קשרם על אצבעותיך), מהאי קרא דמייתי קשרם על אצבעותיך משמע ליה, דתהא רגיל ושגור בידך כ"כ, שתוכל להבין בהם בלי דיבור גם ברמיזות יד ואצבע, דהיינו קשרם על אצבעותיך וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

מבואר דרמיזות יד ואצבע, שייך לידיעת וזכירת התורה, שיהו דברי תורה מחודדים בפ"ך,

איתא בגמרא (נדריים ל"ח ע"א) אמר רבי יוחנן, בתחלה היה משה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנאמי (שמות ל"א י"ח) "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים", כתב המהרש"א, שמתנת אלקים היה לו, שתקוים בידו ולא תשתכח,

מבואר, כי הכתוב שאומר "כתבים באצבע אלהים", הוא המשך אל מה שאמר שמתנת אלקים היה לו, שתקוים בידו ולא תשתכח, ושמירת התורה שלא תשתכח הוא באצבע,

איתא בגמרא (תמורה ט"ז ע"א) כתיב (דברי הימים א פרק ד פסוק ו), "ויקרא יעבץ לאלקי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית את גבולי והיתתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא אלהים את אשר שאל", ודרשו חז"ל, "והיתתה ידך עמדי" שלא ישתכח תלמודי,

מבואר, שפעולת היד, היא שלא ישתכח תלמודי,

איתא בגמרא (כתובות ק"ד ע"א) אמר רבי יגעי בעשר אצבעותי בתורה, הכוונה שלא תשתכח תורה, שהרי רבינו הקדוש כתב המשנה, משום "עת לעשות לה'", שלא תשתכח תורה, וזהו יגעי בעשר אצבעותי, בכתיבת המשנה שלא תשתכח תורה,

איתא בגמרא (עירובין נ"ה ע"ב, ע"ז י"ט ע"א) הדרך לשימור ולזכרון התורה, ילפינן מהפסוק "קובץ על יד ירבה", עיי"ש,

מבואר בכל הני מילי דלחזרה ושמירה וידיעת התורה, תפקיד היד והאצבע הם חשובים מאוד, משא"כ בלימוד ועיון בתורה, אין לידיים תפקיד, כביאור המהרש"א בברכות.

* * * * *

אהבת הת"ח לתורה מסלק אהבת הת"ח להשי"ת דברי המהר"ל

כתב המהר"ל בהקדמה לספר תפארת ישראל,

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"א) מאי דכתיב (ירמיה ט"ז י"א) "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ", דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר, (שם) "ויאמר ה' על עזבם את תורתני אשר נתתי לפניהם", אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה, ע"כ,

איתא בגמרא (נדריים פ"א ע"א), מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם, ע"כ,

ומתוך המהרש"א, לפי שהשכחה מצויה בדבר שבע"פ, אם לא ע"י זכרון דברים שבכתב, וכמה דברים שיוצאים מרמוז שבכתב, ומשום שעל דברים **שבע"פ** כרתי אתך ברית, ואי אפשר שיעלה זכרונם על לבך כ"א בתורה שבכתב (ולכן כתוב לך, משום שצריך אתה לידעם בע"פ כי הוא העיקר) וק"ל, **עכ"ל המהרש"א**,

כריתת הברית לתורה שבע"פ שלא יבטח האדם בעורות הבהמות המתות

בדרשות המהר"ל (דרוש על התורה), כתב, וז"ל, ובפרק הניזקין (גיטין דף ס"ו) אמר ר' יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבעל פה, שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל.

והנה יש להקשות, למה דוקא בשביל תורה שבעל פה.

תורה שבכתב מונחת בארון ואיננה עם האדם בעצמו

אבל פירוש הדבר, כי כל ברית הוא בין שנים שיש להם חבור יחד **בעצמם**, הנה מפני **כי תורה שבכתב מונחת בארון ואיננה עם האדם בעצמו**, לכן איננה כריתת הברית לחבר את ישראל בעצמם אליו יתברך.

אבל תורה שבעל פה שהיא עם האדם, עד שבזה האדם בעצמו הוא בעל תורה, והוא הברית וחבור שיש לאדם בעצמו עם הש"י.

ודי והותר שאנו כותבין התורה שבעל פה. אשר לא נתנה להכתב בחכמה זאת גזורה מאתו יתברך, **שלא יבטח האדם בעורות הבהמות המתות אשר התורה כתובה עליהם**, ותהיה התורה עמו בפיו ע"י תורה שבע"פ, אשר זולתה אין לעמוד על דבר מדברי תורה שבכתב. ולפיכך די בצרה שאנו כותבים את שבעל פה, לשלא תשתכח, אבל מ"מ אין הכתיבה מבטלת הברית ממנה, דסוף סוף לא ניתן להכתב. ולא נחשב כתיבתה כתיבה כאשר לא נתנה להכתב, רק שתהיה סדורה בפה האדם עדיין הברית קיים באשר הוא. אבל אנחנו אשמים שהתורה מונחת על השלחן הערוך ובפינו אין דבר.

כתב המהר"ל וז"ל, ודע עוד, כי התלמיד חכם לבו דבק אל התורה, כי חביבה התורה על לומדיה, **ובשביל אהבתם לתורה, דבר זה מסלק אהבת המקום בשעה זאת שבאים ללמוד**, כי כאשר באים ללמוד תורה ואהבתם אל התורה, אין בלמוד שלהם האהבה אל השם יתברך **במה שנתן תורה**, כי אין האהבה לשנים, כי כל אהבה היא דבקות בנאהב, ואם דבק בזה אינו דבק באחר, ולפיכך אהבת התורה שהיא חביבה עליהם, דבר זה מסלק **שאינ הברכה בכל לבו אל השי"ת במה שנתן התורה**. וזה **שאינ מברכים בתורה תחלה**,

ולפיכך אין יוצאים מהם תלמידי חכמים, כי אלו היו אוהבים אותו, במה שהתורה נמצא מאתו יתברך, היה השם יתברך ג"כ סבה לתורה לצאת מהם תלמידי חכמים, ועתה **שהם דבקים ורודפים אחר התורה עצמה בלבד, ואינם דבקים בו יתברך במה שהוא יתברך סבה לתורה**, לא היה יוצא מאתם תלמיד חכם שיש בו תורה, שאין כאן הסבה המשפיע את התורה, הוא התלמיד חכם. וזה שאמר הכתוב (ירמ"ו ט"ו) **"ולא שמעו בקולי"** נגד התורה עצמה, **"ולא הלכו בה"** שלא לקחו התורה עם סבתה, כי לקיחת התורה עם סבתה, נקרא הליכה בתורה לגמרי. ומפני זה, לא היו יודעים דבר זה, לא חכמים ולא נביאים ולא המלאכים, **(עיי"ש באריכות כי הדברים נוראים)**.

* * * * *

על מה כרת הקב"ה ברית עם ישראל

איתא בגמרא (גיטין ס" ע"ב) אמר רבי יוחנן לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר (שמות לד כז) **"ויאמר ידוד אל משה כתב לך את הדברים האלה, כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל"**,

מקשה המהרש"א, יש לדקדק מלשון **כי**, דמשמע דנתינת טעם והמשך על מה שנאמר, **כתוב לך את הדברים "כי"**, אי"כ אין הכוונה אל דברים שבע"פ, (פירוש, מכיון ומה שנאמר, "כי על פי", הוא המשך למה שנאמר, "כתוב לך", אי"כ, איך אפשר ללמוד מהכתוב "על פי" כי הכונה לתורה שבעל פה ולא על תורה שבכתב),

לפי"ז אפשר לבאר, דיש כאן בלשון הגמרא שאלה ותשובה,

השאלה, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, אמרה הבת קול, מי גילה לבני רז זה שמקדימים עשיה לשמיעה, הרי זה דרך השימוש שמלאכי השרת משתמשין בו,

וע"ז מבארת הגמרא, דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח, אלו הם המלאכים שבכל ימות השנה הם גבורי כח המתגברים על יצרם, אך במ"ת הם מלאכים ממש, שנתאחדו בהם שתי הלבבות לעשות רצון קונם, והרי הם כמלאכים ממש. כביאור המהרש"א,

ובכך מבואר, שהשאלה היא מי גילה, והתשובה שבני ישראל עצמם הגיעו לדרגת מלאכים שאין להם התנגדות של היצה"ר.

* * * * *

לא נכתב טי"ת בדברות הראשונות טעם מדהים נמצא בכתבי הרמב"ן

בכתבי הרמב"ן, חלק אמונה ובטחון, סוף פרק י"ט (הוצאת מוסד הרב קוק עמ' תכ"ג) כתב, ולא נאמרה ט' בעשרת הדברות, לפי שהיה מנהג בדורות הראשונות באומות העולם,

כשהיה מלך שולח שליח, (שהשליח, היה נגזר דינו למיתה) אל מי (שהיה ממונה להוציא לפועל את ההריגה) שיהרוג השליח, (ולא יידע השליח שבאים להורגו) היה כותב במכתב, סימן אחד, שהיו קוראין אותו טי"ט"א, ותכף שהיה (הממונה על ההריגה) רואה הכתב אצל מי שנשתלח אליו (כלומר השליח), ורואה הסימן ההוא, (שהיה כתוב בו טי"ת), היה הורג למי שהביא לו הכתב ההוא, זה מנהג שמעתי שהיה ביד האומות,

ומצאתי לו סמך מן הכתוב, כי טי"ט"א סימן קשה הוא, מלשון ישעיה י"ד "וטאטאתיה במטאטא השמד",

על כן ראיתי לומר, כי מפני זה לא רצה הקב"ה לכתוב טי"ת בעשרת הדברות ששלח להם ביד משה רבינו ע"ה, (שלא יחשבו בטעות מטרת השליחות),

וכי כרת הקב"ה ברית עם השלחן שהתורה מסודרה ונמצאת בו בעצמו, העבודה והמעון כי אין ח"ו ברית, ונחשב זה כאלו ח"ו אין תורה. עכ"ל המהר"ל.

* * * * *

מלאכיו גבורי כח אלו בני ישראל במתן תורה

איתא בגמרא (שבת פ"ח ע"א) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, דכתיב (תהלים ק"ג ב') "ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו" ברישא עושי והדר לשמע,

יש להבין תרתי במאמר הגמרא

יש לשאול, א', נשאלה שאלה ע"י בת קול, מי גילה לבני, ולא נאמרה תשובה, הגם שאפשר לומר כי אין זה לשון שאלה, אלא לשון תמיה, עדיין אפשר לתרץ,

ועוד, איך קראו למלאכים גבורי כח, הא איתא במשנה (אבות פרק ד) איזהו גבור הכובש את יצרו, מבואר, כי גבור הוא מי שכובש את יצרו, וכי המלאכים יצר הרע יש בהם, (עיי"ש במפרשים)

ביאור הענין בהקדם דברי המהרש"א בהבדל בין מלאך לאדם ואיך היו ישראל במ"ת

כתב המהרש"א (שבת פ"ח ע"א ד"ה מי גילה לבני רז זה שמ"ה), וז"ל, דזהו דבר סודי, שהמלאך כולו רוחני, ואין לו דעת אחרת כ"א לעשות רצונו ית' ב"ה והוא מוכן כאלו עשה,

משא"כ האדם, מחובר בגוף ונפש, שיש בו גם דעת היצה"ר, ואינו מוכן לעשות רצון אביו שבשמים, כי היצה"ר מסיתו לרעה,

אבל ישראל במתן תורה, נגלה להם סוד זה להיות להם דעת א', להיות מוכנים לעשות רצון אביהם שבשמים, כמ"ש מי יתן והיה לבבם זה וגו' דהיינו שבי הלבבות, שהם ב' יצרים היו להם דעת אחד, כמלאכים הללו שהם מוכנים לעשות קודם שמיעה וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

יש להביא ראיה למה הוסיף משה יום אחד

ואמרת **להביא ראיה**, כי יום אחד הוסיף משה מדעתו, היה כדי להורות כחם של חכמים כבר במתן תורה,

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב) במעשה דרבי אלעזר בן ערך, שקם למקרי בספרא, וקרא **החרש היה לבס** במקום **החדש הזה לכם**, בעי רבנן רחמי עליהו ואיהדר תלמודיה,

ואפשר **לבאר**, מדוע בעו חכמים רחמי שיחזור תלמודו, לפי שלרבי אלעזר בן ערך, שקרא **החרש היה לבס**, ולא **החדש הזה לכם**, לא קיים הגזירה שוה, של **הזה הזה**, שממנו נלמד כי בר"ח באו למדבר סיני,

ואם **אין לימוד שבאו בר"ח**, אפשר שבאו למחרת. ולא הוסיף משה יום אחד מדעתו, ואין למידים כחם של חכמים,

ולכן **בעו חכמים רחמי**, שיחזור תלמודו, ויקרא **החדש הזה לכם**, ויחזור הגזירה שוה, ואז בוודאי באו בר"ח, וצ"ל כי יום אחד הוסיף משה מדעתו, ובכך למדנו כוחם של חכמים. ובעי רחמי כדי להודיע כח חכמים, כבר במתן תורה,

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון, ניתן לפנות

אל "מכון פאר" רח' חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777

מייל y0527616166gmail.com

נייד 0527-616166

ומה **שאמרו רז"ל** (ב"ק נ"ה) שלא נאמר טי"ת בלוחות הראשונות, מפני שהיו הלוחות עתידין לישר, שלא יאמרו פסקה טובתן ר"ל,

כי הטי"ת מורה על הטוב הואיל ופתח בה בתורה, שנאמר (בראשית א') "וירא אלוקים את האור כי טוב", והיא ט' ראשונה שבתורה, ודבריהם אמת, **ע"כ לשון הרמב"ן**.

* * * * *

יום אחד הוסיף משה מדעתו להודיע כחן של חכמים כבר במתן תורה

איתא בגמרא (שבת פ"ו ע"ב) תנו רבנן, בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל, רבי יוסי אומר בשבעה בן, אמר רבא דכולי עלמא **בראש חדש** אתו למדבר סיני, כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתוב התם החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ראש חדש אף כאן ראש חדש, לאחר השקו"ט, מסקנת הגמרא **דלרבי יוסי דאמר בשבעה בן צ"ל דיום אחד הוסיף משה מדעתו**,

מבואר, כי הא דלכולי עלמא, בראש חודש באו למדבר סיני, למידים מהגזירה שוה, ביום הזה והחדש הזה, ולולי הגזירה שוה, ליכא הכרח לומר שבאו בראש חודש, ואז אין הכרח לומר כי יום אחד הוסיף משה, כי אולי באו למחרת ראש חודש. ותורה נתנה בששי ולא בשביעי, ולא היה צריך לומר כי משה הוסיף יום אחד מדעתו,

הסברא שבהם חולקים רבי יוסי ורבנן

נראה לומר, כי הסברא שבהם חולקים רבי יוסי ורבנן, האם במתן תורה נמסר לישראל רק התורה מהשי"ת, או שבמתן תורה הודיעונו מיד גם כחם של חכמים,

וכך הוא מחלוקתם, רבי יוסי שאומר, יום אחד הוסיף משה מדעתו, סובר, כי מיד בעת מתן תורה הודיעו לנו את כחם של חכמים, שיכולים להוסיף מדעתם,

ורבנן סברי, כי בעת מתן תורה קבלנו את התורה מאת הקב"ה, ואין למידים ממתן תורה על כחם של חכמים,